

Záření gama v medicíně

Článek ke kontrole

Žádá se kontrola tohoto článku učitelem.

Navržený učitel: Jan Tomsa

Gama záření (záření γ) je elektromagnetické vlnění s vlnovou délkou menší než přibližně 10^{-12} až 10^{-13} m.

Teorie gama záření

Téma teorie gama záření je rozloženo do následujících podtémat:

- Záření gama

Záření gama je druh ionizujícího záření, které vzniká při radioaktivních, jaderných a subjaderných dějích společně s částicemi alfa a beta záření.

- Záření gama – mechanismus vzniku

Interakce gama záření s obalem

Záření γ působí na absorpční látku nepřímo, pomocí fotoelektrického jevu, Comptonova rozptylu a tvorby elektron-pozitronových párů. Lineární součinitel zeslabení:

$$\mu = \tau + \delta + \sigma + \chi$$

(τ je lineární součinitel pro fotoelektrický jev, σ je lineární součinitel zeslabení pro Comptonův efekt, χ je lineární součinitel pro tvorbu elektron-pozitronových párů)

Fotoelektrický jev

- Fotoelektrický jev

Comptonův jev

- Comptonův jev

Tvorba elektron-pozitronových párů

- Elektron-pozitronové páry

Působení gama záření na organismus

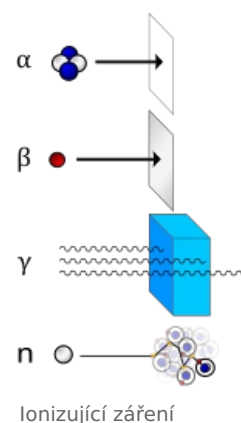
Vysoce energetické gama záření je schopné při ozařování látek způsobovat uvolňování elektronů z elektronových obalů, a proto je **ionizujícím zářením**. Působení gama záření na člověka a jiné biologické materiály je tedy třeba posuzovat z pohledu působení ionizujícího záření obecně. Působení ionizujícího záření (a tedy i gama záření) na organismy se věnuje tento článek:

- Působení ionizujícího záření na organismus

Ochrana před gama zářením

Protože je γ záření velmi pronikavé a má mnoho negativních účinků na lidský organismus, je nutné se před ním chránit a omezit tak jeho negativní účinky na minimum. γ záření je využíváno při mnoha lékařských výkonech a v mnoha technologiích, je však nutné zajistit, aby mělo své působení tam, kde je žádoucí, a nemělo negativní vliv tam, kde žádoucí není. Jak se můžeme před negativními účinky γ záření chránit popisuje následující článek:

- Stínění a ochrana před gama zářením

Využití gama záření v medicíně

Gama záření je v medicíně využito v řadě diagnostických a radioterapeutických metod, mezi něž patří:

- Scintigrafie

Leksellův gama nůž

Gama nůž představuje šetrnou, neinvazivní metodu léčby, jejíž princip spočívá v jednorázovém cíleném ozáření postiženého místa bez poškození okolní tkáně.

- Gama nůž

Gamakamera

- Gamakamera

Pozitronová emisní tomografie (PET)

Zařízení zobrazuje rozdílné tkáně lidského těla na základě jejich různého metabolismu. Pacientovi je podáno malé množství radioaktivní látky, kdy přístroj detekuje vycházející záření. Bližší informace na :

- Pozitronová emisní tomografie (PET)

Jednofotonová emisní výpočetní tomografie (SPECT)

Vyšetření umožňuje zobrazovat změny ve funkci či metabolismu tělních struktur (tj. prokrvení srdečního svalu či mozku, záněty, nádory apod.) díky zachycování fotonů gama záření vycházejícího z radiofarmak podaných (nejčastěji intravenózně) pacientovi krátce před vyšetřením jednou až třemi gamakamerami. Výsledkem vyšetření je 3D zobrazení patologického ložiska. Více informací naleznete po kliknutí na následující odkaz.

- Jednofotonová emisní výpočetní tomografie (SPECT)

Další metody vyžívané v medicíně

Záchytová neutronová terapie

- Záchytová neutronová terapie

Léčba pomocí radionuklidů

Radionuklidy jsou významnou součástí moderní medicíny. Zároveň je zapotřebí efektivní výroba těchto radionuklidů, protože přírodně vyskytující se radionuklidy jsou vzácné a drahé.

- Léčba pomocí radionuklidů
- Radionuklidový generátor

Kobaltové a cesiové ozařovače

- Kobaltové a cesiové ozařovače

Odkazy

Související stránky

- Záření alfa
- Záření beta
- Ionizující záření
- Nemoc z ozáření